

**CSALÁDJOG IV.
SZÜLŐI FELLÜGYELET**

9. OLVASÓLECKE
időigénye: 45 perc

Dr. Hegedűs Andrea PhD, LL.M,
egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Civilisztikai Tudományok
Intézete

IV. RÉSZ - A ROKONSÁG

XII. CÍM A SZÜLŐI FELÜGYELET

V. A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG SZÜNETELÉSE ÉS MEGSZŰNÉSE (XIX. FEJEZET)

AZ OLVASÓLECKE TÉMÁJÁNAK ÁTTEKINTÉSE

- 1. A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG SZÜNETELÉSE**
- 2. A CSALÁDBAFOGADÁS**
- 3. A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG MEGSZŰNÉSE**
- 4. A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG MEGSZŰNTETÉSE**

1) A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG SZÜNETELÉSE

1) A szülői felügyeleti jog szünetelése (4:186.§)

- **Szünetel** a szülői felügyeleti jog, ha
 - a. a szülő **cselekvőképtelen**;
(14 év alatti, vagy cselekvőképességét teljesen korlátozó gondnokság alatt áll);
 - b. a **kiskorú szülő korlátozottan cselekvőképes, kivéve** a tizenhatodik életévét betöltött kiskorú szülő gondozási, nevelési jogát és kötelezettségét;
Ez nem jelenti azt, hogy a 16 éves szülő a gyermek vagyonát is kezelheti, tehát a szülői felügyeleti jog összes részjogosítványát ugyan nem gyakorolhatja, de a legfontosabbakat, így a gondozást és nevelést igen.
 - c. a (nagykorú) szülő **cselekvőképességében** a szülői felügyeleti jogok gyakorlása tekintetében **részlegesen korlátozott**;
 - d. a szülő **ismeretlen helyen távol** van, vagy **ténylegesen akadályozva** van a szülői felügyelet ellátásában;
Ilyenkor eseti gyám kirendelése válhat szükségessé.
 - e. a gyámhatóság a gyermek **családba fogadásához** hozzájárult; (részletezését ld. később)
 - f. a szülő **hathetes életkoránál fiatalabb** gyermeke **örökbefogadásához** járult hozzá;
 - g. a gyermeket a gyámhatóság **nevelésbe vette** és a szülő szülői felügyeleti joga **nem szűnt meg** vagy azt a bíróság **nem szüntette meg**;
A nevelésbe vétel részletes kifejtését a Gyvt-ben a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések között találjuk meg.
 - h. a bíróság a gyermeket **harmadik személynél** helyezte el; vagy
 - i. a szülő a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt **távoltartó határozat hatálya alatt** áll.
- Az életközösség fennállása alatt szünetel a szülői felügyeleti joga annak a szülőnek, aki **együtt él a szülői felügyelettől megfosztott másik szülővel**.

A szünetelés addig áll fenn, amíg a szülők életközössége meg nem szűnik.

- A szülői felügyelet megszüntetése vagy a szülői felügyelet rendezése iránti **per jogerős befejezéséig szünetel** a szülői felügyeleti joga annak a szülőnek, akinek a gyermekét a **gyámhatóság ideiglenes hatállyal** a különélő másik szülőnél, más személynél, nevelőszülőnél, vagy intézményben (pl. gyermekotthonban) helyezte el.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést követő két hónapon belül kell – indokolt esetben – a pert megindítani.

A szülői felügyeleti jog „feléledése”

- Amennyiben a szünetelés **oka elhárul**, és a szülői felügyeleti jog gyakorlásának **törvényi akadálya nincs**, a szülői felügyeleti jog gyakorolható.

2) A CSALÁDBAFOGADÁS

A jogintézmény megfelel a Gyermekjogi Egyezményben hivatkozott „helyettesítő védelem” elvárásainak (20. cikk).

a) A családbafogadás (4:187.§)

- A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők vagy a szülői felügyeletet gyakorló szülő **kérelmére** – a különélő másik szülő meghallgatásával – a gyámhatóság hozzájárulhat ahhoz, hogy a **szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt** a gyermeket **más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje**, feltéve, hogy a családbafogadás a **gyermek érdekében** áll.

Okai lehetnek pl. súlyos műtét utáni hosszadalmas lábadozás, külföldi munkavállalás a jobb megélhetés reményében.

Elhatárolás: A **családbafogadás** átmeneti jellegű, míg a gyermek **harmadik személynél történő elhelyezése** nem feltétlenül az, annak ellenére, hogy látszólag hasonló a két jogintézmény, sőt a gyakorlati megvalósulása is, főként, ha mindkét esetben a nagyszülő lesz a gyermeket gondozó és nevelő személy.

- A gyámhatóság a családbafogadáshoz akkor járul hozzá, ha a családba fogadó szülő **személyisége és körülményei alapján alkalmas** a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, és e feladatok ellátását **maga is vállalja**.
- A családba fogadó szülőt vagy szülőket a gyámhatóság gyámul rendeli.

b) A szülő jogai és kötelezettségei családbafogadás esetén (4:188.§)

- A családbafogadás ideje alatt a szülő szülői felügyeleti joga **szünetel**.
- A szülőt megilleti a **kapcsolattartás joga és a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben** való együttes döntési jog.
- Különösen indokolt esetben a gyámhatóság a szülőt feljogosíthatja a **vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyében a törvényes képviselő** jogával.
- A családbafogadás a szülő **tartási kötelezettségét nem érinti**.

c) A családbafogadás felülvizsgálata (4:189.§)

- A családbafogadás feltételeinek fennállását a **gyámhatóság évente felülvizsgálja**.

3) A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG MEGSZŪNÉSE

a) Megszűnik a szülői felügyeleti jog (4:190.§)

- * a gyermek **nagykorúvá** válásával;
 - * a gyermek **örökbefogadásával**, kivéve, ha a gyermeket a szülő házastársa fogadja örökbe;
 - * a szülőnek a gyermek **örökbefogadásához adott hozzájárulásával**, vagy ha a gyermek örökbefogadásához a szülő a gyermek hathetes korát megelőzően járult hozzá, a gyermek **hathetes korának elérésekor**, kivéve, ha
 - a szülő a hozzájáruló nyilatkozatot visszavonta; vagy
 - * ha a szülő a gyermeket annak érdekében, hogy más nevelje fel – személyazonosságának feltárása nélkül – **egészségügyi intézmény arra kijelölt helyén (inkubátorában) hagyja**, és a gyermekért **hat héten belül nem** jelentkezik.
- Ha a szülői felügyeletet a szülők **közösen** gyakorolják, az **egyik szülő halála** esetén a szülői felügyelet a **túlélő** szülőt illeti meg.
 - Ha az a szülő hal meg, aki a szülői felügyeletet vagy annak egyes részjogosítványait **egyedül gyakorolta**, a felügyelet a **túlélő** szülőt illeti meg, feltéve, hogy nem áll a szülői felügyelet megszüntetését kimondó ítélet hatálya alatt.
 - Ha a szülői felügyeleti jog a túlélő szülőt illeti meg, a **gyámhatóság felhívja** őt a szülői felügyeleti jogok gyakorlására. Ha a szülő ezt **nem vállalja**, erre nem kényszeríthető, ekkor a gyermekről való gondoskodás más formái jöhetnek szóba.
 - Bizonyos törvényi esetekben a **szülő nem hívható fel** a szülői felügyeleti jogok gyakorlására.

4) A SZÜLŐI FELÜGYELETI JOG MEGSZÜNTETÉSE

A teljes szülői felügyeleti jogot a bíróság csak kivételesen, törvényben meghatározott esetben vonhatja el a szülőtől.

a) A szülői felügyeleti jog bírósági megszüntetése (4:191.§)

- A bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha
 - * a szülő **felróható magatartásával** gyermeke javát, **különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti**; vagy
 - * a gyermeket más személynél helyezték el vagy nevelésbe vették, és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére vagy a nevelésbe vételre **okot adó magatartásán, életvitelén, körülményein önhibájából nem változtat**.

A tényállás megvalósulhat:

- ✚ **közvetlen és fizikai sérelem okozásával** (huzamos ideig tartó vagy kirívóan súlyos tettleges bántalmazása),

- ✚ a gyermek **pszichiátriai vagy gyógypedagógiai kezelésre** szorul a szülő magatartása miatt (a gyermek jelenlétében a másik szülővel szembeni agresszív magatartás, bántalmazás)
- ✚ megvalósulhat **mulasztással** is, ha a szülő a gyermekét éhezteszi, illetve a vele való kötelezettségeit elhanyagolja).

Nem szüntethető meg a felügyeleti jog:

- ✚ Önmagában a tartásdíj fizetési kötelezettség huzamos idejű elmaradása miatt.
- ✚ Ha a szülő **súlyosan kifogásolható magatartása** nem felróható, mert **pszichés eredetű betegségére vezethető** vissza

Melyik gyermeket érinti?

- ✚ Általában azt, aki vonatkozásában a felróható magatartás megvalósul.
 - ✚ Ha a szülőt a bíróság valamelyik **gyermeké személye ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélte**, a bíróság a szülői felügyeletet a szülő **valamennyi gyermeke** tekintetében **megszüntetheti**.
 - ✚ A bíróság **rendelkezhet úgy**, hogy a megszüntető határozat hatálya **kihat a később született** gyermekre is.
- Akinek a szülői felügyeleti jogát **jogerős ítéletben megszüntették**,
 - ✚ nem fogadhat örökbe,
 - ✚ nem viselhet gyámságot,
 - ✚ gyermek nála nem helyezhető el és – a bíróság vagy a gyámhatóság eltérő rendelkezésének hiányában – nincs joga arra, hogy gyermekével kapcsolatot tartson.

b) A szülői felügyeleti jog bírósági visszaállítása (4:192.§)

- A bíróság a **jövőre nézve** visszaállítja a szülői felügyeletet, ha az az ok, amely miatt azt megszüntették, már **nem áll fenn**, és **nincs egyéb** olyan **ok sem**, amely a megszüntetésre alapul szolgálna.

c) A szülői felügyeleti jog megszüntetése és visszaállítása iránti per indítására jogosultak és a per alperesei (4:193.§)

- A szülői felügyelet megszüntetése iránt a **másik szülő**, visszaállítása iránt **bármelyik szülő** indíthat pert. Mindkét esetben perindításra jogosult a **gyermek**, a **gyámhatóság** és az **ügyész** is.
- A **korlátozottan cselekvőképes** személy - **törvényes képviselője hozzájárulásával személyesen** indíthatja meg.
- A **cselekvőképtelen** szülő és gyermek nevében a pert a **gyámhatóság hozzájárulásával a törvényes képviselő** indíthatja meg.
- Alperesi legitimáció is!
- Erga omnes hatályú ítélet.

**Jelen oktatási segédanyag a kapcsolódó tananyagrészeket vázlatosan tekinti át,
a témakörre vonatkozó további részleteket ld.
a kötelező tananyagként szolgáló Könyvben.**

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Sorolja fel a szülői felügyeleti jog szünetelésének eseteit!
2. Milyen speciális szabályok vonatkoznak a 16. évet betöltött kiskorú szülőre?
3. Milyen feltételekkel kerülhet sor családbafogadásra?
4. Mi a különbség a családbafogadás és a 3. személynél történő elhelyezés között?
5. Melyek a szülő jogai és kötelezettségei családbafogadás esetén?
6. Melyek a szülői felügyeleti jog megszűnésének esetei?
7. Mikor kell megszüntetni a szülői felügyeleti jogot?
8. Mely tipikus tényállások valósíthatják meg a megszüntetést?
9. Mire nem jogosult a szülői felügyeleti joga megszüntetése esetén a szülő?
10. Mely feltételekkel állítható vissza a szülői felügyeleti jog?

KÖTELEZŐ TANANYAG

HEGEDŰS ANDREA: *POLGÁRI JOG. CSALÁDJOG.* R.I.M.Á.K. KIADÓ, BUDAPEST,
2019. 269-276.O.

AJÁNLOTT IRODALOM

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült
az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

